**Ciągłość bilansowa a prawo władzy do zmiany szacunku remanentów. * Agent prywatnego zakładu ubezpieczeń — obowiązek ubezpieczenia.**

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

**Cena 50 groszy**

# ORZECZNICTWO BUCHALTERYJNO-PODATKOWE

TYGODNIK

Prenumerata kwartalna 4 zł. 50 gr.
wraz z przesyłką pocztową
Konto P. K. O. Nr. 22.308
Administracja Warszawa, Senatorska 8

REDAKTOR
Dr EMANUEL ISERZON
Adwokat

Nr 26—27 (27—28) Warszawa, 14—21 sierpnia 1937 r. Rok II

Dr. EMANUEL ISERZON

## SZACOWANIE WARTOŚCI REMANENTU TOWAROWEGO

O wyniku księgowym handlu towarami nabytymi lub wytworzonymi decydują w zasadzie a) koszty osiągnięcia dochodu (koszty administracji, fabrykacji, sprzedaży, kredytów, podatki państwowe, komunalne, świadczenia socjalne, zużycie przedmiotów inwestycyjnych itp.) i b) zysk brutto na towarach.

Dla wyprowadzenia zysku brutto na towarach, używając terminologii buchalteryjnej—dla zamknięcia Rachunku Towarów należy ustalić wartość remanentu towarowego, która jest ostatnią pozycją po stronie „Ma" tego rachunku.

Im większa jest ta wartość, tym większy jest zysk brutto na towarach i odwrotnie.

Stąd waga zagadnienia szacowania wartości remanentu towarowego do bilansu.

Ponieważ księgowość powinna być wyrazem rzeczywistości, najnaturalniejszym rozwiązaniem tego zagadnienia byłoby ustanowienie normy: remanent towarowy winien być szacowany według jego wartości rynkowej.

Choć brzmi to paradoksalnie — takie naturalne rozstrzygnięcie zawiera niebezpieczeństwo fałszu. Wartość rynkowa jest najczęściej nieskrystalizowana (wyjąwszy wartości notowane na giełdach). Dlatego

szacowanie remanentów towarowych według wartości rynkowej daje pole do dowolności fałszującej rzeczywistość. Z drugiej strony, szacowanie wartości remanentu towarowego według wartości rynkowej w wypadku, jeśli ten szacunek jest wyższy od ceny nabycia lub wytworzenia, stanowi przedwczesne realizowanie zysku — co jest zjawiskiem niezdrowym pod względem gospodarczym, a może być niszczącym z punktu widzenia interesu płatnika podatku dochodowego.

Toteż panujący jest pogląd, że szacowanie remanentu towarowego winno się opierać na cenie nabycia lub wytworzenia (koszt własny), a na cenie rynkowej wówczas — o ile ta ostatnia jest niższa od kosztu własnego.

Kedeks Handlowy dla przedsiębiorstw jednostkowych, spółek jawnych i komandytowych ustanawia przepis następujący (§ 58): „W inwentarzach i bilansach należy wartość poszczególnych przedmiotów majątkowych oznaczać podług ich wartości rzeczywistej".

Ze względu na panujący pogląd należy zgodzić się z prof. Skalskim *), że przez rzeczywistą wartość należy rozumieć cenę nabycia lub wytworzenia, a jeśli jest ona wyższa od ceny rynkowej (giełdowej)—tę ostatnią. Zgodnie z zasadą kupiecką „odkupienia się" — w grę wchodzi nie cena rynkowa sprzedaży, lecz zakupu z doliczeniem wydatków związanych z zakupem.

Art. 249 i 424 KH (jednakowej treści) dla spółek z o. o. i akcyjnych ustanawia normy zgodne z panującym poglądem:

„Surowce, zapasy towarów i inne wartości, stanowiące przedmiot obrotu spółki, powinny być przyjęte do bilansu według wartości rzeczywistej, co najwyżej jednak w wysokości kosztów własnych, a gdyby koszty te były wyższe od ceny rynkowej w dniu bilansowym — nie powyżej ceny rynkowej".

Przez cenę kosztów własnych należy rozumieć cenę kupna z doliczeniem związanych z kupnem wydatków, jak przewóz, ubezpieczenie transportu, cło, prowizja pośrednika, honoraria adwokackie i notarialne itp., a przy wyprodukowanych w przedsiębiorstwie towarach— sumę wszelkich wydatków z produkcją związanych, jak cena surowców, materiałów pomocniczych, koszt robocizny, siły napędowej itp.

Przy ustalaniu wartości towarów, surowców itp. należy uwzględniać cenę ostatnio płaconą za przedmioty tego samego rodzaju lub cenę kosztów własnych ostatnio wyprodukowanych towarów tego samego rodzaju **).

W zasadzie niedopuszczalne jest tworzenie tzw. „cichych rezerw" przez wstawienie do bilansu pasywów z wartością wyższą lub aktywów z wartością niższą od rzeczywistej. Jednakże uważa się za zgodne ze zwyczajem kupieckim stosowanie przyjętej zniżki procentowej przy szacowaniu towarów ulegających szybkiemu zepsuciu lub tzw. „modnych". „Przepis art. 21 ust. 2 ustawy o pod. doch., wywodzi NTA, nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu przy wymiarze podatku dochodowego rezerwy stworzonej, celem wyrównania

*) Zasady inwentaryzowania i bilansowania, 1937, s. 35.

**) Skalski, ibidem, s. 92.

książkowej wartości zapasów towarów modnych do wysokości, jakie one posiadają z uwzględnieniem wpływu mody i innych miarodajnych okoliczności" (13 maja 1929, l. rej. 3775/27).

Następujące po sobie okresy operacyjne nie są odosobnione: są to kolejne etapy w życiu przedsiębiorstwa—organicznie ze sobą związane. Księgowość, która jest zwierciadłem przedsiębiorstwa, jego „sumieniem gospodarczym" odzwierciedla tę organiczną całość postępujących okresów operacyjnych — przez stosowanie zasady „ciągłości bilansowej". Polega ona na tym, że wszystkie pozycje bilansu zamknięcia (końcowego) jednego okresu operacyjnego winny przejść do bilansu otwarcia (początkowego) następnego okresu w tej samej wartości lecz — jedynie nie przeciwną stroną bilansu: na skutek tej „odwróconej identyczności" konto bilansu otwarcia może być nawet całkiem opuszczone bez naruszenia prawidłowości ksiąg *).

Z zasady ciągłości bilansowej nie wynika, że szacowanie remanentów przy zamykaniu ksiąg za dany okres jest zależne od ich szacowania przy otwarciu tego okresu.

Z zagadnieniem szacowania wartości remanentów towarowych wiąże się z punktu widzenia płatnika podatku dochodowego zagadnienie uprawnienia władzy wymiarowej do zmiany przyjętego przez płatnika szacunku. To zagadnienie wyczerpująco roztrząsa judykatura NTA — przytoczona w dzisiejszym naszym numerze niżej w dziale „Orzecznictwa w przedmiocie księgowości".

---

*) Ob. Lulek, Metodyczny podręcznik księgowości kupieckiej, cz. I s. 113.

# ORZECZNICTWO W PRZEDMIOCIE KSIĘGOWOŚCI

## Ciągłość bilansowa a prawo władzy do zmiany szacunku remanentów

### 85.

**W granicach ustawowych wolno jest podatnikowi przez szacunek remanentów wpływać na wysokość zysku bilansowego, względnie podatkowego, lecz z chwilą przekroczenia postanowień ustawy władza wymiarowa jest uprawniona do wprowadzenia poprawek. Ciągłość bilansowa polega na tym aby pozycje zamknięć rachunkowych roku, bezpośrednio poprzedzającego opodatkowany rok operacyjny, były te same co i z początkiem nowego okresu gospodarczego, będącego przedmiotem opodatkowania. W grę więc wchodzą tylko dwa bezpośrednio po sobie następujące okresy, względnie bilans zamknięcia i bezpośrednio następny bilans otwarcia. Zasada ta nie ma nic wspólnego z przepisami o prawidłowym szacowaniu remanentów, które zostaje dokonywane niezależnie zupełnie od ciągłości bilansowej z końcem każdego roku operacyjnego oraz niezależnie od tego, czy szacowanie w ubiegłym roku operacyjnym było prawidłowe, czy nie-**

**prawidłowe, gdyż tu zasada ciągłości bilansowej działać nie może, ponieważ wysokość szacunku takich samych nawet przedmiotów zależna jest od zupełnie innych czynników i nie jest ustawowo ta wysokość uzależniona od szacunku ubiegłego roku. NTA, 26 kwietnia 1933, l. rej. 9023/30, OPA, 1933, p. 426.**

### 86.

**Zmiana wartości remanentów przez władzę wymiarową jest dopuszczalną o ile oszacowanie w bilansie nie było zgodne z prawidłami należytego bilansowania. Teza NTA, 21 lutego 1394, l. rej. 3138/32.**

**Z uzasadnienia:** Zaskarżonym orzeczeniem zatwierdziło Ministerstwo Skarbu decyzję Izby Skarbowej w Białymstoku, którą przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku dochodowego na lata 1925 i 1926 doliczono do zysków bilansowych kwotę 492.911 zł. 76 gr., jako różnicę między przyjętą do bilansu wartością remanentów towarów a wartością tychże remanentów, ustaloną według podanych przez skarżącą kosztów własnych produkcji względnie nabycia towarów, wchodzących w ich skład. Skarga zwalcza to orzeczenie, wywodząc, iż władzy wymiarowej nie przysługuje prawo odmiennego ustalania wartości remanentów, niż została przyjęta w zamknięciu rachunkowym, zatwierdzonym przez właściwe organa osoby prawnej, podlegającej przepisom art. 21 ustawy o podatku dochodowym.

NTA rozważył co następuje:

Judykatura NTA ustaliła zasadę, że zmiana wartości remanentów przez władzę wymiarową jest dopuszczalna o ile oszacowanie w bilansie nie było zgodne z prawidłami należytego bilansowania, zarzuty więc skargi, wychodzące z odmiennego zapatrywania prawnego, nie są uzasadnione.

Punkt ciężkości sprawy leży w kwestii, czy oszacowanie remanentów w bilansie odpowiadało prawidłom bilansowania. W bilansie remanenty oszacowano na sumę 131.168 zł. 81 gr., gdy koszty nabycia względnie produkcji towarów, wchodzących w ich skład, wyniosły 624.080 zł. 57 gr. Otóż prawidła należytego bilansowania nie dopuszczają przyjmowania przy szacowaniu remanentów cen dowolnych, wielokrotnie niższych nie tylko od cen rynkowych, ale nawet od kosztów produkcji. *Przyjęcie cen niższych od rynkowych względnie od kosztów produkcji może być dopuszczalne tylko wtedy, gdy szczególne okoliczności nakazują tego rodzaju ostrożne oszacowanie remanentów, muszą to być okoliczności stojące w związku z handlową wartością remanentów dla przedsiębiorstwa, a więc np. zniżkowa tendencja na rynkach zbytu itp.*

Strona skarżąca żadnych tego rodzaju argumentów za przyjęciem niskich podstaw oszacowania remanentów na dzień 31 grudnia 1935 r. nie powołała ani w postępowaniu wymiarowym względnie odwoławczym, ani w skardze do NTA, opierała się natomiast na fakcie przyjęcia w bilansie otwarcia, sporządzonym w momencie utworzenia spółki akcyjnej, tych samych cen za podstawę szacunku inwentarza towarów.

Atoli, o *ile chodzi o ocenę wartości remanentu, zasada ciągłości bilansowej, na którą się skarżąca powołuje może odnosić się jedynie do bezpośrednio po bilansie zamknięcia bilansu otwarcia — nie zaś do bilansu zamknięcia, następującego po ukończeniu okresu gospodarczego, rozpoczętego bilansem otwarcia.* Jak to bowiem NTA niejednokrotnie orzekł i uzasadnił—m. in. w wyroku z 26 kwietnia 1933 l. rej. 9023/30 w sprawie „Huty Pokój” — oszacowanie remanentów

przy końcu okresu gospodarczego opiera się na stosunkach faktycznych (cenach, koniunkturach), istniejących w dacie bilansu zamknięcia, które mogą być różne niż w dacie bilansu otwarcia, sporządzonego w momencie rozpoczynania danego okresu gospodarczego. W tym stanie rzeczy kwestia ustalenia wartości remanentów wysuwa się na czoło jako kwestia prawidłowości bilansowania w znaczeniu materialnym, tz. w ten sposób, by bilans odzwierciadlał, o ile możności, prawdziwy stan przedsiębiorstwa w dacie bilansu. Wobec tej naczelnej zasady kwestia zwyczaju kupieckiego musi oczywiście ustąpić na drugi plan, a to w sprawie rozpoznawanej tym bardziej, ileże sama skarżąca, podnosząc zarzuty przeciw powołaniu się władzy na określony zwyczaj kupiecki, ze swej strony nie podaje żadnego innego zwyczaju, a tylko trwa przy dokonanym przez siebie oszacowaniu remanentów, które zmniejszając wartość towarów w bilansie zamknięcia do około 1/5 kosztów wytworzenia względnie nabycia, oczywiście nie może być zgodne z podkreśloną wyżej zasadą prawidłowości bilansowania. Wobec tego zarzut nieistnienia takiego zwyczaju handlowego, na jaki się władza powołuje, nie wystarcza do obalenia zasadności decyzji w tym względzie.

Nietrafny jest wreszcie argument strony skarżącej, iż należało wziąć pod uwagę okoliczność, że przedsiębiorstwo skarżącej spółki akcyjnej jest dalszym ciągiem przedsiębiorstwa jej spólników i w osobie podatnika nie zaszły zmiany, że zatem należało wymiar podatku na lata 1925 i 1926 nawiązać do wymiarów na lata poprzednie. Stworzenie bowiem spółki akcyjnej, a więc osoby prawnej odrębnej od osób jej akcjonarjuszów, przerywa bezwględnie ciągłość podmiotu podatkowego, którym były poprzednio osoby fizyczne, a obecnie jest nowopowstała osoba prawna.

Należało przeto z tych wszystkich względów skargę oddalić, jako nieuzasadnioną.

## 87.

**Kwestjonowaniu przez władzę wymiarową pozycyj bilansu otwarcia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że władza ta nie kwestjonowała bilansu zamknięcia za rok poprzedni, za który nie wymierzono podatku wskutek wykazanej w zamknięciu rachunkowym straty. NTA, 8 maja 1936, l. rej. 9303/32 i 4075/35. OPA, 1936, poz. 1572.**

**Z uzasadnienia:** Zarzuca Spółka przede wszystkim, że władze bezpodstawnie obniżyły wartość remanentów w bilansie otwarcia na 1 stycznia 1927 r. o 10%, czyli o 664.157,07 zł. Skoro bowiem wartość remanentów w bilansie otwarcia została przyjęta w tej samej wysokości co w bilansie zamknięcia na 31.XII 1926. skoro następnie władze przyjęły bilans zamknięcia na 31.XII 1926 i dopiero po upływie 7 lat wdały się w zmianę tego bilansu, co w świetle art. 85 ustawy o podatku dochodowym nie jest dopuszczalne z powodu przedawnienia — to podwyższenie wartości remanentów w bilansie otwarcia na 1 stycznia 1927 narusza przepisy art. 85 ustawy o podatku dochodowym i zasadę ciągłości bilansowej.

Zarzut obrazy art. 85 ustawy o podatku dochodowym należało uznać za nietrafny. Z akt wynika, że obniżenie wartości remanentów o sumę 664.157,07 zł. i doliczenie tej sumy do dochodu podatkowego nastąpiło w związku z wymiarem podatku dochodowego na 1928 rok podatkowy czyli 1927 rok operacyjny. Ani odwołanie, ani też skarga nie zarzuca by w myśl art. 85 ustawy o podatku dochodowym nastąpiło przedawnienie prawa Państwa do wymiaru podatku dochodowego na 1928 rok podatkowy. Już z tego zatem powodu należało zarzut obrazy art. 85 ustawy uznać za nieuzasadniony. Z treści skargi wynika jednak, że obrazy art. 85 ustawy dopatruje się spółka w tym, że władze po upływie 7 lat obniżyły wartość remanentów w bilansie

zamknięcia na 31.XII 1926 kiedy już prawo wymiaru podatku na 1927 rok podatkowy, a 1926 rok operacyjny uległo przedawnieniu. Otóż tak ujęty zarzut skargi należało uznać za chybiony, skoro przedmiotem sporu jest wymiar podatku dochodowego na 1928 rok podatkowy, tj. 1927 rok operacyjny, a suma 664.157,07 zł. została doliczona do zysku bilansowego przez obniżenie wartości remanentow w bilansie otwarcia. Wprawdzie w rozpoznawanej sprawie władza wymiarowa w toku postępowania odwoławczego wydała osobne orzeczenie w kwestii szacunku remanentów w bilansie zamknięcia na rok 1926, jednak na tle stanu sprawy jasnym jest, że chodziło tylko o ustalenie jednej pozycji bilansu otwarcia na rok 1927 w związku z wymiarem podatku na 1928 rok podatkowy.

Pozostaje zatem do rozpatrzenia zarzut skargi, iż obniżenie wartości remanentów w bilansie otwarcia na 1 stycznia 1927 r. nie było dopuszczalne, gdyż narusza ono zasady ciągłości bilansowej. Spółka wychodzi przytym z założenia, że władze przyjęły jej bilans zamknięcia na 31 grudnia 1926 bez zmian.

Jednak założenie to nie ma oparcia w aktach sprawy. Skoro władza wymiarowa uznała brak obowiązku podatkowego skarżącej Spółki w 1927 roku podatkowym, nie miała powodu zajmować się poszczególnymi pozycjami zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1926. Nie miała też władza ta obowiązku zawiadamiania Spółki o swej ocenie tego zamknięcia, gdyż przepisy prawne o podatku dochodowym nie przewidują obowiązku władzy wymiarowej ustalania wysokości straty, ani nawet jej obowiązku zawiadamiania płatnika o uznaniu straty za wykazaną i w konsekwencji o zaniechanie wymiaru. Skarżąca nie twierdzi też, by takiej treści orzeczenie za rok podatkowy 1927 zostało jej w swoim czasie doręczone. Już z tych powodów zatem nie można zgodzić się ze stanowiskiem skargi, iż niezakwestjonowanie szacunku remanentów w bilansie zamknięcia za rok operacyjny 1926 zamykało władzy wymiarowej drogę do kwestjonowania bilansu otwarcia na rok 1927.

# ORZECZNICTWO W SPRAWACH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

## 4.

### AGENT PRYWATNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ.

**Agent prywatnego zakładu ubezpieczeń, pozyskujący dla tego zakładu klientów za wynagrodzeniem w postaci prowizji od przeprowadzonych interesów, skoro przedmiotem umowy nie jest praca sama, lecz jej wynik, nie pozostaje do tego zakładu w stosunku umowy najmu pracy, choćby otrzymywał stałą kwotę miesięczną tytułem zwrotu kosztów akwizycji. Sąd Najwyższy, 20 maja 1937, C II 278/37 *) PUS, 1937, poz. 102.**

**Z uzasadnienia:** Ustalono, że powód, jako agent pośrednik akwirował dla poz-

*) Wyrok ten nie dotyczy bezpośrednio zagadnienia z zakresu ubezpieczeń społecznych, ale bezpośrednio rozstrzyga kwestię obowiązku ubezpieczenia tak w zakresie ubezpieczenia pracowników umysłowych jak i ustawy o ubezpieczeniu społecznym: bowiem brak umowy o pracę oznacza brak obowiązku ubezpieczenia (ob. OBP, nr 24, s. 368).

wanego ubezpieczenia za prowizją od przeprowadzonych przez się interesów, a nadto pozwana płaciła mu 100 zł. na miesiąc tytułem dodatkowych kosztów akwizycji.

Powód ten nie twierdził w sporze, by pracę tę w myśl umowy miał świadczyć, a pozwana płacić za samą pracę bez względu na jej wynik, lub by miała prawo pracą tą wedle swej woli dysponować, a szczegóły te wykazują, że powód, nie tracąc niezależności swej pracy zarobkowej, pełnił dla pozwanej usługi, płatne wedle ich wyniku, że umowa, stron objęła nie pracę powoda, lecz zawarte przezeń interesy ubezpieczenia, zatem była umową o dzieło, nie zaś umową pracy. Stałe pobory powoda 100 zł. na miesiąc były, jak ustalono, zwrotem kosztów akwizycji, zatem nie były wynagrodzeniem za pracę i także co do tych poborów brak podstaw do przyjęcia, że strony łączył stosunek pracy.

Twierdzenie skargi kasacyjnej, że pobory te były płacą powoda, sprzeczne z ustaleniem sądowym, nie może być podstawą rozstrzygnienia kasacyjnego. Art. 439 k. p. c.

Skoro stosunek pracy stron nie łączył, nie służą powodowi rozszczenia z ustaw pracy, i słusznie oddalono powództwo o należność za okres wypowiedzenia i za niewykorzystany urlop.

O ile dodatkowe koszty akwizycji 100 zł. na miesiąc nie były stałą zaliczką na poczet prowizji, lecz należały się obok prowizji, jak tego dochodzi powód, to i w tym razie roszczenie 3.000 zł. z tego tytułu, objęte pozwem, znalazło by pokrycie w ustalonym saldzie dłużnym powoda z dnia 1 grudnia 1932 w kwocie 5.700 zł. Dalsze badania w tym kierunku tyczyły by zatem sprawy wysokości salda dłużnego, a o to w tym sporze nie chodzi.

Powództwo o 12.000 zł. z tytułu prowizji należnej po dzień 2 kwietnia 1942, jest przedwczesne, gdy ten okres czasu jeszcze nie upłynął. Powód nie podał w sporze faktów, wykazujących roszczenie to choćby w części i nie twierdził, by po dniu 1 grudnia 1932 pozwany pobrał tytułem premii od ubezpieczonych kwoty, od których powodowi należy się prowizja, uzasadniającą choćby część roszczenia pozwu w kwocie 12.000 zł., naturalnie po umorzeniu reszty salda biernego z dnia 1 grudnia 1932. Zbędne zatem w tym względzie były dalsze badania i dowody.

# OKÓLNIKI

## OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 25 CZERWCA 1937 R. L. D. V. 6198/1/37

### w sprawie stosowania instrukcji egzekucyjnej.

(Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 16 z 1937 r., poz. 547)

W związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 1937 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 340) Ministerstwo Skarbu, do czasu wydania nowej instrukcji egzekucyjnej dla władz skarbowych, zarządza co następuje:

1) Znosi się dotychczasową ewidencję tytułów wykonawczych „R” (wzór Nr E. 6) oraz książki doręczeń tytułów wykonawczych (wzór Nr E. 4 i E. 5).

2) Znosi się w działach egzekucyjnych urzędów skarbowych dotychczasowe grupy I tytułów wykonawczych, przewidziane w § 19 instrukcji egzekucyjnej.

3) Do obowiązków referentów egzekucyjnych należeć będzie, poza czynnościami przewidzianymi w § 12 pkt. 3—10 instrukcji egzekucyjnej, również zatwierdzanie protokółów zajęć (zajęć przyłączających) ruchomości na mniejsze, określone przez izby skarbowe kwoty należności. Czynności zatwierdzania tych protokółów przez kierowników działów egzekucyjnch (§ 9 instrukcji egzekucyjnej) tym samym ustają.

4) Ewidencję tytułów wykonawczych „S", w odniesieniu do własnych tytułów wykonawczych urzędu skarbowego, prowadzi dział rachunkowo - kasowy urzędu skarbowego.

5) Ewidencję tytułów wykonawczych „S" przechowuje się w dziale egzekucyjnym urzędu skarbowego. Przed każdym nowym przydziałem tytułów wykonawczych własnych powinna być ona wręczona kierownikowi działu rachunkowo - kasowego celem dokonania zapisu.

6) Do czasu sporządzenia nakładu druków nowej ewidencji tytułów wykonawczych należy prowadzić tę ewidencję na dotychczasowych drukach jako dalszy ciąg ewidencji dotychczasowej, używając rubryk 5 i 6 (nazwa i adres wierzyciela), w odniesieniu do własnych tytułów wykonawczych, na oznaczenie rodzaju należności i podpis kierownika działu egzekucyjnego potwierdzający odbiór tytułów wykonawczych z działu rachunuowo-kasowego. Ewidencje te powinny być zakończone z dniem 31 grudnia 1937 r., po czym należy założyć, poczynając od dnia 1 stycznia 1938 r., nowe ewidencje.

7) Rejestrację otrzymanych tytułów wykonawczych obcych wierzycieli skarbowych (rekwizycja) prowadzić będą urzędy skarbowe, jak dotychczas, w tej samej ewidencji, w której zapisują własne tytuły wykonawcze. Numerem skarbowego tytułu wykonawczego wystawionego przez inny urząd skarbowy jest numer kolejny numeratora urzędu wezwanego do zrealizowania tego tytułu. Rejestrację tych tytułów prowadzi dział egzekucyjny urzędu skarbowego.

Ewidencję wysłanych innym urzędom skarbowym do egzekucji własnych tytułów wykonawczych prowadzi dział egzekucyjny, jak dotychczas, na kartach zastępczych wzór Nr E. 2. przechowywanych w grupie II akt (§ 32 instrukcji egzekucyjnej).

8) W razie zmiany miejsca zamieszkania zobowiązanego i połączonej z tym konieczności przesłania tytułu wykonawczego skarbowego obcego urzędu skarbowego innemu urzędowi skarbowemu, należy tytuł wykonawczy skarbowy obcego urzędu skarbowego, jak dotychczas, skreślić z ewidencji i zwrócić macierzystemu urzędowi skarbowemu, bądź po skreśleniu z ewidencji przesłać właściwemu urzędowi skarbowemu a urząd macierzysty zawiadomić o przesłaniu.

9) Ilekroć w niniejszym zarządzeniu mowa jest o tytułach wykonawczych skarbowych obcych urzędów skarbowych, należy przez to rozumieć również tytuły wykonawcze wszystkich innych, poza urzędami skarbowymi. władz skarbowych podległych Ministerstwu Skarbu.

10) Tytuły wykonawcze własne wraz z upomnieniami wypisuje kasa urzędu skarbowego i przechowuje je u siebie, do czasu upływu 14 dni od daty doręczenia upomnienia, w porządku numerowym kont ksiąg bierczych (kart likwidacyjnych). Numerem upomnienia jest numer konta księgi bierczej. W miarę wpływania dowodów doręczenia upomnień kasa urzędu skarbowego wkleja te dowody do tytułów. Po upływie wskazanego 14-dniowego terminu dział rachunkowo-kasowy bezzwłocznie aktualizuje wszystkie tytuły wykonawcze i numeruje tytuły aktualne bieżącym kolejnym numerem numeratora. Numerowanie tytułów wykonawczych odbywa się jednocześnie ze sprawdzeniem aktualności tytułu wykonawczego w księdze bierczej (karcie likwidacyjnej) na koncie danego zobowiązanego. Numer tytułu wykonawczego uwidacznia się równocze-

śnie na wspomnianym koncie księgi (karty). Następnie kasa bezzwłocznie przekazuje ponumerowawane tytuły wykonawcze działowi egzekucyjnemu za potwierdzeniem odbioru w ewidencji tytułów wykonawczych „S".

Technika zapisywania tytułów wykonawczych własnych do ewidencji tytułów wykonawczych pozostaje bez zmian.

Tytuły wykonawcze na należności **całkowicie** zapłacone kasa urzędu skarbowego odkłada bez numerowania, po czym kierownik działu rachunkowo-kasowego przeprowadza wyrywkową kontrolę zasadności ich odłożenia i wysokości pobranych kosztów za upomnienie odnotowując to na pierwszej stronie sprawdzonego tytułu przez zamieszczenie uwagi: „sprawdzono" i podpisu. Po przeprowadzeniu wspomnianej kontroli kierownik działu rachunkowo-kasowego składa te tytuły do grupy III akt egzekucyjnych tworząc z nich odzielną podgrupę akt.

11) Doręczanie upomnień własnych urzędu skarbowego oraz prowadzenie wszelkiej związanej z tym korespondencji należy do działów rachuukowo-kasowych urzędów skarbowych. Odnośnie płatników posiadających w obrębie powiatu (urzędu) źródła podatkowe (grunty, przedsiębiorstwa) na terenie innej gromady (gminy) niż ich miejsce zamieszkania — kasa urzędu skarbowego na podstawie materiałów jakimi w tym kierunku rozporządza—wysyła upomnienie do doręczenia w gminie (gromadzie) miejsca zamieszkania. W razie stwierdzenia, po doręczeniu upomnienia, zmiany adresu zobowiązanego i połączonej z tym konieczności wezwania innego urzędu skarbowego o wykonanie egzekucji, dział rachunkowo-kasowy nie wysyla tytułu wykonawczego bezpośrednio do właściwego urzędu skarbowego, lecz doręcza tytuł, trybem wskazanym w pkt 10) niniejszego zarządzenia, działowi egzekucyjnemu własnego urzędu skarbowego, na którym spoczywa obowiązek wezwania właściwego urzędu skarbowego o rekwizycyjne wykonanie. W razie stwierdzenia, w toku doręczenia upomnienia, wyjazdu zobowiązanego poza granice Rzeczypospolitej, śmierci zobowiązanego itp.—bez możności doręczenia upomnienia ważnie komukolwiek z osób upełnomocnionych lub prawnie upoważnionych — i połączonej z tym (w razie jednoczesnego stwierdzenia ubóstwa zobowiązanego) konieczności umorzenia należności podatkowej, umorzenie to przeprowadza dział egzekucyjny. W tym przypadku, mimo niedoręczenia upomnienia zobowiązanemu, dział rachunkowo - kasowy doręcza tytuł wykonawczy działowi egzekucyjnemu trybem wskazanym w pkt. 10) niniejszego zarządzenia.

Przy doręczaniu upomnień dział rachunkowo-kasowy urzędu skarbowego stosuje postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341).

12) Numerem tytułu wykonawczego skarbowego jest bieżący numer kolejny (pkt. 7 i 10 niniejszego zarządzenia). W korespondencji należy używać na oznaczenie numeru tytułu wykonawczego skarbowego tego numeru, łamanego przez znak oznaczający rok kalendarzowy, w którym wystawiono tytuł wykonawczy.

13) Numerem tytułu wykonawczego nieskarbowego jest numer bieżący spisu tytułów wykonawczych danego wierzyciela (§ 4 ust. 3 instrukcji wierżycielskiej Monitor Polski Nr 143 poz. 238 z 1937 r.) łamany przez cyfrę oznaczająca kolejny numer teczki tegoż wierzyciela w wykazie akt urzędu skarbowego oraz przez cyfrę oznaczającą rok kalendarzowy wystawienia tytułu. Celem uniknięcia konieczności wpisywania w otok numeru tytułu wykonawczego obcego wierzyciela kolejnego numeru teczki tego wierzyciela w wykazie akt urzędu skarbowego, urzędy skarbowe podadzą każdemu z wierzycieli, po pierwszej nadesłanej przez wierzyciela po dniu 1 lipca 1937 r. (w następnych latach po dniu 1 stycznia każdego roku) partii tytułów wykonawczych, numer jego teczki z prośbą o wypełnienie przez wierzyciela numerów tytułów wykonawczych w całości.

14) Wierzyciele obcy („R”) obowiązani są prowadzić przebitkowo spisy wysyłanych władzom skarbowym tytułów wykonawczych (wzór Nr 4 do instrukcji wierzycielskiej Monitor Polski Nr 143, poz. 238 z 1937 r.). Jeden egzemplarz spisu pozostaje u wierzyciela, jeden zaś przesyła wierzyciel wraz z dotyczącymi tytułami wykonawczymi urzędowi skarbowemu. Urząd skarbowy sprawdza zgodność zapisów w spisach z tytułami wykonawczymi dołączonymi do tych spisów oraz ogólną sumą należności przekazanych do egzekucji, po czym odkłada spisy, w kolejności pozycji zapisów, do specjalnych teczek (segregatorów), tytuły zaś wykonawcze do grupy II akt (§ 19 instrukcji egzekucyjnej). Spisy przechowywać należy w ten sposób, aby wszystkie spisy jednego wierzyciela znajdowały się razem. Zgrupowane razem spisy jednego wierzyciela tworzą ewidencję tytułów wykonawczych tego wierzyciela.

Teczki skoroszytowe zakłada się na każdy rok kalendarzowy oddzielnie w dniu 1 stycznia każdego roku.

Wobec zniesienia ewidencji tytułów wykonawczych „R” i zastąpienia jej przez spisy tytułów wykonawczych nadsyłane przez wierzycieli, urzędy skarbowe zwrócą uwagę na szczególnie dokładne i staranne przechowywanie tych spisów. Izby skarbowe dostarczą urzędom skarbowym na ten cel odpowiednią ilość segregatorów i teczek skoroszytowych wielkości znormalizowanej i dostosowanej do wielkości kart spisu. W jednym segregatorze (teczce) przechowywać można spisy jednego lub większej ilości wierzycieli. W ostatnim przypadku spisy poszczególnych wierzycieli powinny być oddzielone od siebie wewnętrznymi wkładkowymi tekturkami z odpowiednimi napisami, oznaczającymi wierzyniela.

W razie przechowywania spisów tytułów wykonawczych w segregatorach, segregatory służą do przechowywania spisów tytułów wykonawczych kolejno na kilka lat kalendarzowych. Po upływie każdego roku spisy należy z każdego segregatora wyjąć i przenieść do teczek skoroszytowych, przechowując je nadal w dziale egzekucyjnym aż do chwili zrealizowania wszystkich tytułów wykonawczych objętych spisami danej teczki. Po raz pierwszy wyjęcie spisów należy przeprowadzić w dniu 31 grudnia 1937 r.

W razie przechowywania spisów tytułów wykonawczych w teczkach skoroszytowych, nie należy po upływie roku z tych teczek wyjmować spisów, lecz teczkę utrzymywać w niezmiennym stanie aż do chwili zrealizowania wszystkich tytułów wykonawczych, objętych spisami danej teczki. To samo odnosi się do teczek zakładanych na spisy przenoszone z segregatorów.

15) Tytuły wykonawcze wierzycieli obcych („R”), nadesłane do urzędu skarbowego przez inny urząd skarbowy w wykonaniu § 5 ust. 4 pkt. b) instrukcji wierzycielskiej (Monitor Polski Nr 143, poz. 238 z 1937 r.), należy przechowywać w oddzielnej teczce nieskoroszytowej do czasu nadesłania przez wierzyciela pierwszego egzemplarza spisu tytułów wykonawczych. Po nadesłaniu przez wierzyciela tego egzemplarza spisu tytułów wykonawczych urząd skarbowy skreśli na tytułach wykonawczych dotychczasowe ich numery i nada nowe numery zgodne z brzmieniem nadesłanego egzemplarza spisu tytułów.

16) Do zakładania, przechowywania i składania do składnicy teczek ze spisami tytułów wykonawczych mają odpowiednie zastosowanie postanowienia zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 21 grudnia 1933 r. w sprawie przepisów kancelaryjnych dla władz i urzędów skarbowych (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 35, poz. 299) w szczególności zaś § 13 tego zarządzenia.

Wykaz teczek (segregatorów), o którym mowa w powołanym paragrafie, prowadzi dział egzekucyjny urzędu skarbowego. Wykaz ten jest to spis teczek (segregatorów), zawierających spisy tytułów wykonawczych, ułożony według wzoru Nr 6 załączonego do powołanego wyżej zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 21 grudnia 1933 r.

Jako tytuł teczki (segregatora) służy nazwa wierzyciela (i), którego (ych) spisy przechowuje się w danej teczce (segregatora). Raz założona z początkiem roku kalendarzowego teczka (segregator) nie może być w ciągu roku ani co do swego zakresu, ani co do innych cech zewnętrznych zmieniana. Przy przekładaniu z końcem roku spisów z segregatorów do teczek należy baczyć, aby wszystkie cechy zewnętrznych napisów danego segregatora były przeniesione na teczkę. Teczki można odkładać do składnicy tylko po ich zakończeniu (zrealizowaniu wszystkich tytułów) zaznaczając datę zakończenia teczki w wykazie teczek a w rubryce „uwagi" tego wykazu fakt przekazania teczki do składnicy. Do przechowywania teczek w składnicy mają zastosowanie postanowienia § 38 zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 21 grudnia 1933 r. Zaznacza się, że spinacze, o których mowa w ust. 6 tego paragrafu, oznaczają spinacze biurowe, a nie spinacze skoroszytów.

17) Przypomina się urzędom skarbowym obowiązek skreślania wniosków egzekucyjnych z właściwego spisu tytułów wykonawczych w przypadkach, o których mowa w § 27 ust. 2 instrukcji egzekucyjnej.

18) W związku ze zmianą tekstu druku na str. 2 tytułu wykonawczego (zajęcie przyłączające) zaznacza się, że przez zajęcie przyłączające rozumieć należy zajęcie tego samego przedmiotu dokonane celem zrealizowania nowego tytułu wykonawczego, natomiast przez zajęcie dodatkowe—zajęcie nowego przedmiotu na tę samą należność. Do czasu sporządzenia nakładu druków na zajęcia dodatkowe będą urzędy skarbowe używać do tego celu, jak dotychczas, druków tytułów wykonawczych.

19) Zarządy gmin wiejskich obowiązane są prowadzić w zakresie podatku gruntowego, na równi z innymi wierzycielami (§ 3 ust. 5 instrukcji wierzycielskiej Monitor Polski Nr 143 poz. 238 z 1937 r.) spisy tytułów wykonawczych).

20) Dla celów kontrolnych urzędy skarbowe powinny zwracać specjalną uwagę na sumę należności wynikającą z pierwszej, po upływie właściwego terminu (§ 110 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250) nadesłanej partii tytułów wykonawczych i porównywać tę sumę ze stanem zaległości na koncie zbiorczym danej gminy (§ 97 powoł. rozporządzenia).

21) Izby skarbowe zarządzą, w razie potrzeby, przesunięcie do działów rachunkowo-kasowych urzędów skarbowych odpowiedniej ilości personelu egzekucyjnego w związku z przeniesieniem na te działy obowiązku doręczania upomnień i prowadzenia ewidencji tytułów wykonawczych własnych. Zarazem zarządzą izby skarbowe dostarczenie ze składu inwentarza ruchomości działów egzekucyjnych odpowiedniej ilości szaf dla przechowywania tytułów wykonawczych w działach rachunkowo-kasowych.

22) Tytuły wykonawcze, które wpłynęły (wpłyną) do urzędów skarbowych przed dniem 1 lipca 1937 r., powinny być rejestrowane, z ewidencji wykreślane, upomnienia wysyłane i doręczane według zasad obowiązujących przed dniem wydania niniejszego zarządzenia.

23) Potrzebne zarządzenia uzupełniające wydadzą iby skarbowe niezwłocznie.

24) Instrukcja egzekucyjna dla władz skarbowych, ogłoszona w dodatku do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu Nr 20 z dnia 22 lipca 1932 r., obowiązuje nadal ze zmianami wynikającymi z niniejszego zarządzenia.

25) Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1937 r.

Z tymże dniem powinny urzędy skarbowe zakończyć dotychczasowe ewidencje tytułów wykonawczych wierzycieli obcych („R") i założyć właściwe teczki (segregatory) oraz zorganizować grupy I tytułów wykonawczych własnych w działach rachunkowo-kasowych urzędów skarbowych.

W odniesieniu do własnych tytułów wykonawczych i tytułów wykonawczych

wierzycieli „S" — gdyby warunki miejscowe nie pozwalały na dostosownnie z dniem 1 lipca 1937 r. techniki urzędowania urzędów skarbowych do zmienionych przepisów rozporządzenia Rady Minisrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 580) — Ministerstwo Skarbu zezwala izbom skarbowym na przesunięcie tego terminu do dnia 31 lipca 1937 r.

Podsekretarz Stanu:
(—) F. Świtalski

# USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA

**Dziennik Ustaw R. P. Nr 58 z dn. 31 lipca 1937 r.**

Rozporządzenie Ministrów — Komunikacji i Spraw Wewnętrznych o ruchu rowerów na drogach publicznych (poz. 458);—Skarbu w sprawie utworzenia urzędu celnego drogowego w Jurgowie (poz. 460); — Skarbu o podwyższeniu zapasu cukru na okres kampanijny 1936/37 (poz. 461).

**Dziennik Ustaw R. P. Nr 59 z dn. 6 sierpnia 1937 r.**

Ustawa o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego (poz. 464).

Rozporządzenia Ministrów — Skarbu o ustaleniu cen sprzedażnych spirytusu na cele niekonsumpcyjne (poz. 465);—Skarbu o ustaleniu opłaty monopolowej od spirytusu na niektóre cele niekonsumpccyjne (poz. 466);—Skarbu w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 22 kwietnia 1937 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła (poz. 467); — Skarbu o zwolnieniu od cła kukurydzy i końskiego zębu (poz. 468).

**Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr 19 z dn. 31 lipca 1937 r.**

Okólniki: w sprawie odpisań na zużycie oraz kwalifikacji podatkowej wydatków na remonty przy ustalaniu dochodu z budynków (poz. 664); — o darowaniu skutków niedotrzymania terminów w sprawach ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk żywiołowych (poz. 665); — w sprawie niepotrącania zaległości podatkowych z pożyczek przyznawanych pod rejestrowy zastaw rolniczy (poz. 666); — w sprawie ulg w podatku przemysłowym na III-ch Międzynarodowych Targach Futrzarskich w Wilnie (poz. 667); — w sprawie stosowania norm szacunkowych dochodowości przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych, rzemieślniczych oraz wolnych zajęć zawodowych (poz. 668).

# KALENDARZ PODATKOWY

## W sierpniu 1937 r. płatne są następujące podatki:

**Do 15 sierpnia 1937 r.** — zaliczka kwartalna (za II kwartał) na podatek przemysłowy od obrotu przez płatników nieprowadzących prawidłowych ksiąg handlowych w wysokości 1/5 kwoty tego podatku wymierzonego za rok ubiegły.

**Do 20 sierpnia 1937 r.** — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w ciągu pierwszych 15 dni sierpnia 1937 r.

**Do 25 sierpnia 1937 r.**—zaliczka miesięczna w wysokości podatku od obrotu osiągniętego w miesiącu lipcu 1937 r. przez a) przedsiębiorstwa handlowe I i II katego-

rii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, b) przedsiębiorstwa przemysłowe I, II, III, IV i V kategorii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi i c) spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie, a nadto inne przedsiębiorstwa, które są obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub składania sprawozdań do zatwierdzenia.

Nadto płatne są zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminami płatności w sierpniu 1937 oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w sierpniu 1937.

# KRONIKA PODATKOWA

## Podatki bezpośrednie i opłaty stemplowe

### w I kwartale bież. r. budż. większe, niż w r. ub.

**Wpływy z podatków bezpośrednich wyniosły w I-szym kwartale bież. roku budżetowego 164.301 tys. zł., tj. o 8,4% więcej niż w I-ym kwartale roku budż. 1936-37** (131.565 tys. zł.). Zwyżka ta byłaby jeszcze większa, gdyby nie przeprowadzona w bieżącym roku reforma podatku gruntowego, która opóźniła wpływy z tego podatku, dając w I-ym kwart. bież. roku budżetowego 7.600 tys. zł. w porównaniu z 14.832 tys. zł. w I-ym kwart. r. 1936-37.

**Wszystkie inne podatki bezpośrednie wykazują stały wzrost wpływów.** I tak z najważniejszych, podatek od nieruchomości przyniósł w okresie od kwietnia do czerwca włącznie rb. 20.100 tys. zł., tj. o 11,2% więcej niż w tym samym okresie ub. roku (18.073 tys. zł.), podatek przemysłowy dał 53.254 tys. zł., tj. plus 21,2% (43.924 tys. zł.), podatek dochodowy zaś—74.968 tys. zł., czyli o 12% więcej (66.892 tys. zł.).

Pozostałe podatki bezpośrednie zwyczajne, jak od kapitałów i rent, od uboju, energii elektrycznej oraz odsetki od zaległości i grzywny przyniosły w omawianym okresie 8.379 tys. zł.

**Opłaty stemplowe przyniosły 22.070 tys. zł.** wobec 18.964 tys. zł. w I-ym kwartale ub. r., **a więc o 16,4% więcej.**

Ogółem **wpływy z podatków bezpośrednich zwyczajnych i opłat stemplowych w I-szym kwart. bież. roku budżetowego dały 186.371 tys. zł.** tj. 23,4% kwot preliminowanych na cały rok budżetowy, a więc nieco poniżej idealnego procentu, wynoszącego 25%. Należy jednak przypuszczać, że w dalszych kwartałach nastąpi wyrównanie efektywnych wpływów w stosunku do preliminowanych, niezbędne dla pokrycia preliminowanych w bież. roku wydatków.

Jak wiadomo, pierwszy kwartał bież. roku budżetowego zamknięty został nadwyżką w kwocie 498 tys. zł. Mimo więc nieosiągnięcia w tym kwartale 25% kwot preliminowanych wpływów podatkowych, **budżet jest zrównoważony,** co przypisać należy stałym wysiłkom w kierunku oszczędnej gospodarki skarbowej.

## Normy średniej dochodowości

### Wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu

Codzienna Gazeta Handlowa komunikuje:

W związku z ukazującymi się w prasie notatkami o rzekomym podwyższeniu norm średniej dochodowości przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i

rzemieślniczych dla wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy 1937 w porównaniu z rokiem 1936, komunikują nam ze strony Ministerstwa Skarbu co następuje:

Twierdzenia zainteresowanych organizacyj o podwyższeniu norm średniej dochodowości są wynikiem niewłaściwej interpretacji przepisów rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej, które w roku obecnym po raz pierwszy znalazły zastosowanie, a które to przepisy w odmienny od dotychczasowego sposób normują tryb ustalania norm średniej dochodowości.

Gdy bowiem dotychczas normy dochodowości ustalone były jako normy netto od których nie dokonywano żadnych potrąceń, to **obecnie,** zgodnie z przepisem ust. 2 par. 30 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej, **od ustalonych norm będą potrącane koszty czynszu za lokal, znajdujący się w cudzym budynku oraz koszty kierownictwa w przypadku, gdy właściciel osobiście przedsiębiorstwem nie kieruje. Ponadto** w myśl par. 69 tegoż rozporządzenia **będą mogły być potrącane od** ustalonego na podstawie **norm dochodu udowodnione odsetki od długów, mające związek z prowadzonym przedsiębiorstwem.**

Jak z powyższego wynika **podwyższenie norm jest jedynie pozornym i ustalenie dochodu na podstawie nowych norm nie spowoduje w rezultacie zwiększenia podstaw wymiaru.**

Podkreślić należy, że normy średniej dochodowości zaprojektowane zostały w roku bieżącym przy szerokim współudziale samorządu gospodarczego, który przez swoich przedstawicieli brał udział zarówno przy zaprojektowaniu norm przez izby skarbowe, jak i przy opiniowaniu tychże norm przez komisje odwoławcze, wreszcie przy zatwierdzaniu norm przez Ministerstwo Skarbu.

Również po raz pierwszy w roku bieżącym normy średniej dochodowości oparte zostały na danych, zaczerpniętych z ksiąg handlowych, a więc danych, mogących zorientować o dochodowości przedsiębiorstw poszczególnych branż.

Zrozumiałym jest, że przy ustalaniu norm dla ogromnej ilości branż (około 1000 branż) mogły zajść przy określaniu wysokości poszczególnych stawek pewne niedociągnięcia a nawet omyłki, wobec czego **Ministerstwo Skarbu,** po zatwierdzeniu norm średniej dochodowości, **upoważni izby skarbowe — w przypadkach gdy właściwe organizacje samorządu gospodarczego zwrócą uwagę na nierealność poszczególnych norm i uzasadnią swe twierdzenia należytym materiałem dowodowym — do poddania rewizji tych norm i ustalenia we własnym zakresie działania norm niższych.**

Nie leżało i nie leży bowiem w zamiarach Ministerstwa Skarbu przez wprowadzenie norm średniej dochodowości ustalanych na nowych zasadach globalne zwiększenie świadczeń podatkowych.

## Stanowisko sfer gospodarczych

Po zakończeniu każdego roku podatkowego władze skarbowe przystępują do określenia tzw. **norm średniej dochodowości** za ostatni rok — dla przedsiębiorstw nie prowadzących ksiąg handlowych, w celu wymierzenia na podstawie tych norm podatku dochodowego. Ustalenie tych norm natrafiło w bieżącym roku na specjalne utrudnienie. W dniu 7 maja ukazało system określania norm średniej do ordynacji podatkowej, które zmieniło system określenia norm średniej dochodowości. Warto się zapoznać z tą zmianą.

Dotychczas norma średniej dochodowości ustalała **czysty dochód netto.** Było to wygodne zarówno dla władz skarbowych jak i dla płatników, gdyż nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia dodatkowych ustaleń w celu określenia do-

chodu. Obrót przedsiębiorstwa był znany, gdyż ustalono go przy wymiarze podatku obrotowego. Trzeba więc było tylko pomnożyć obrót przez normę średniej dochodowości, która wynosi 5%, 6% czy 10% i otrzymało się cyfrę czystego dochodu, od którego wymierzano podatek.

Nowe rozporządzenie wprowadziło tu zmianę: po ustaleniu dochodu netto płatnik winien jeszcze udowodnić sumę wypłaconą za komorne, oraz wynagrodzenie kierownika przedsiębiorstwa — gdyż w przeciwnym razie podatek będzie mu wymierzony nie od czystego dochodu netto, lecz od dochodu wraz z komornym i wynagrodzeniem kierownika.

Widzimy więc, iż w porównaniu do dawnego systemu nastąpiło skomplikowanie w obliczeniu norm, które spowoduje z pewnością większe obciążenie drobnych przedsiębiorstw nie posiadających ksiąg, gdyż nie będą one w stanie udowodnić w wielu wypadkach tych wydatków. Tą drogą **nowe normy będą stanowiły właściwe zwiększenie progresji podatkowej.** Moment ten nie byłby jednakże tak ważny, gdyby władze skarbowe na terenie Warszawy i województwa warszawskiego nie skorzystały ze zmiany norm w celu ustalenia **znacznie wyższych norm dochodowości.** W niektórych wypadkach **normy zostały podniesione dwukrotnie a nawet i wyżej,** co nie może być uzasadnione różnicą wywołaną przez uwzględnienie kosztów kierownictwa i komornego. Poczynanie Izb Skarbowych na terenie Warszawy i województwa warszawskiego wydaje się ostatnio zupełnie nieraz nieuzasadnione. Ustalono np. normę dochodowości netto dla nafty w wysokości—20%. Tymczasem umowy określone przez czynnik urzędowy ustalają dochód brutto 15%, z którego sprzedawca winien pokryć wszelkie koszty handlowe. Powstaje więc pytanie na jakich materiałach opierały się wnioski Izby Skarbowej. Podobnie nieumotywowane wydaje się **przeszło trzykrotne podniesienie norm dla księgarni,** których dochodowość nie zwiększyła się od zeszłego roku. Nie inaczej rzecz się ma ze sprzedażą materiałów piśmiennych, chemikalii, farb i artykułów malarskich, instrumentów muzycznych, aparatów fotograficznych, bielizny, odzieży, naczyń, galanterii, tkanin itd. Można tu wymienić długi szereg artykułów, co do których jest wiadome, iż dochodowość ich nie tylko nie zwiększyła się, ale w wielu wypadkach została nawet obniżona, w następstwie nacisku władz administracyjnych na ceny.

Fakty, o których wyżej mowa, skłaniały do stwierdzenia, **iż władze skarbowe dążą wyraźnie do zwiększenia tą drogą wpływów z podatku dochodowego.** Uznanie takiej linii postępowania władz skarbowych za wysoce niewskazaną — nasuwa się samo przez się: o wysokości obciążenia podatkowego decyduje ustawa o podatku dochodowym. Nieuzasadnione zaś zwiększenie obciążenia podatkowego przez poszczególne Izby Skarbowe, stanowiłoby wykroczenie poza ustalone ramy ich działalności. Być może, iż Izby Skarbowe nie uchwyciły w całej rozciągłości skutków swoich tego rodzaju poczynań. Ustalając dochodowość trzy razy wyższą od istniejącej, znacznie bardziej zwiększają obciążenie podatkowe, które może w ten sposób wzrosnąć cztero—a nawet pięciokrotnie, doprowadzając do momentu, w którym prawie cały dochód z przedsiębiorstwa może być pobrany przez władze skarbowe. W ten sposób otrzymać możemy niewątpliwie znakomity dochód dla Skarbu w bieżącym roku, ale **drogą zniszczenia wielu zakładów — drogą przekreślenia dochodu Skarbu w roku przyszłym i przez stworzenie nowych mas bezrobotnych** — skutkiem likwidacji przedsiębiorstw.

Należałoby więc póki czas zwrócić uwagę na wielką odpowiedzialność ciążącą na tych, którzy decydują o wysokości obciążenia podatkowego i wskazać na konieczną ostrożność z jaką zwiększenie tego obciążenia winno być doko-

nywane. Nie tylko za niewskazane, ale wręcz za niebezpieczne uznać trzeba określenie wysokości obciążenia podatkowego przez poszczególne Izby Skarbowe, które nie będąc najwyższym czynnikiem w Państwie, nie powinny decydować zbyt łatwo i szybko w kwestiach rodzących najpoważniejsze wydarzenia gospodarcze. Zagadnienie ustalenia norm średniej dochodowości winno być traktowane z jak największą przezornością, gdyż błędne rozwiązanie go w jednym roku może się odbić fatalnie w ciągu szeregu lat następnych. **Dlatego nieodpartą koniecznością jest, aby normy dochodowości za ostatni rok podatkowy były poddane gruntownej rewizji i zmianie.**

W. R.

(Codzienna Gazeta Handlowa).

*

## WŁADZE SKARBOWE WINNY OTACZAĆ JEDNOSTKI AKTYWNE SZCZEGÓLNĄ OPIEKĄ i ŻYCZLIWOŚCIĄ.

Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu wydał okólnik następującej treści (nr 11—5/1/58/37 z d. 23 czerwca 1937 r.).

„Główną troską polityki Rządu Polskiego w chwili obecnej jest utrwalenie życia gospodarczego na wyższym poziomie.

Dobitnym wyrazem nastawień Rządu w tym kierunku są zwłaszcza enuncjacje Pana Wice - Premiera i Ministra Skarbu, wygłaszane na temat zagadnień gospodarczych.

Do podstawowych momentów realizacji tej polityki należy w pierwszym rzędzie pobudzenie aktywności przedsiębiorcy prywatnego.

Pamiętać jednak należy, że przedsiębiorca ten pomimo pomyślniejszych warunków ekonomicznych i wytężonej ze swej strony inicjatywy — częstokroć niema jeszcze możności zupełnego wykorzystania obecnej sytuacji gospodarczej wobec poderwania podstaw dynamiki jego przedsiębiorstwa skutkami kryzysu gospodarczego.

Niemniej jednak obecna sytuacja gospodarcza, dzięki zapobiegliwości i rzutkości szeregu aktywnych jednostek, umożliwia już w chwili obecnej zwiększenie rentowności prowadzonych przez nich przedsiębiorstw.

W odniesieniu do tych jednostek, jako jednostek najbardziej społecznie i ekonomicznie korzystnych, polityka władz skarbowych powinna mieć charakter szczególny, dający możność dalszego rozwoju i podniesienia rentowności ich przedsiębiorstw.

Jeżeli więc rozwój tych przedsiębiorstw wyraża się czy to w postaci zeznawania większych obrotów lub dochodów, osiąganych oczywiście w wyniku zdrowej polityki kupieckiej, czy to w formach zwiększenia ilości zatrudnionych pracowników, rozszerzenia rynków zbytu towarów, inicjowania eksportu, podejmowania prac inwenstycyjnych celem rozbudowy warsztatów itp.—wówczas Urzędy Skarbowe winny w odniesieniu do tej kategorii, przedsiebiorstw stosować szczególny rodzaj polityki.

Wyrazem tak pojętej polityki będzie np.:

a) jaknajszersze wykorzystywanie uprawnień dotyczących odraczania i rozkładania zaległości na dogodne raty;

b) liberalniejsze traktowanie wniosków o umorzenie zaległości z lat ubiegłych, jeżeli rzeczywiście ulga w tej formie przyczyni się do podniesienia rentowności i aktywności przedsiębiorstwa;

c) w przypadku prowadzenia ksiąg handlowych, pomijać przy ich ocenie uchybienia natury formalnej;

d) natychmiastowe załatwienie wszel-

kich wnoszonych podań, przy czym podania o odroczenie terminów składania dowodów lub o przywrócenie przeoczonych terminów należy załatwić bezwarunkowo przychylnie.

Powyższe sposoby stosowania szczególnej polityki fiskalnej w odniesieniu do omawianej kategorii płatników przytaczam przykładowo, co nie wyklucza w konsekwencji możliwości stosowania innych posunięć zmierzających do otoczenia aktywnych jednostek należytą opieką i życzliwą atmosferą.

W odniesieniu natomiast do płatników, którzy mimo przejawiającej się poprawy gospodarczej wykazują niższe dochody lub obroty aniżeli osiągnięto w latach gorszej koniunktury — polityki wspomnianej stosować nie należy.

Jak zdołałem dotychczas stwierdzić, wiele firm w okręgu Izby Skarb., które wykazały za rok ubiegły niższe obroty, powstrzymało się w roku bieżącym od prowadzenia ksiąg lub nie złożyło zeznań o dochodzie na rok podatkowy 1937 lub złożyło, wykazując w nich znaczną obniżkę dochodu.

W odniesieniu do tej kategorii płatników Urzędy Skarbowe winny wdrażać szczegółowe dochodzenia celem wyczerpującego ustalenia przyczyn, dla których bieg interesów ich przedsiębiorstw układa się odmiennie od kształtujących się warunków gospodarczych.

Należy mieć jednak na uwadze, że działalność przedsiębiorstwa prywatnego zależy od szeregu zjawisk specjalnych, które efekt działalności rozwijającej się nawet placówki mogą przedstawić ujemnie.

Do przypadków takich należą np. klęski żywiołowe, klęski rodzinne, nowo powstała silniejsza finansowo konkurencja itd.

W tych warunkach nawet pomimo rzutkości i aktywności płatnika rezultat działalności jego przedsiębiorstwa może wypaść odwrotnie od kształtujących się warunków gospodarczych.

Pozbawienie takiego przedsiębiorstwa należytej opieki ze strony władz skarbowych przyczyni się niewątpliwie do jego dalszego upadku, jakkolwiek umiejętnie stosowana w danej chwili polityka fiskalna może być bezpośrednim powodem zrównoważenia i tak pożądanego podniesienia rentowności przedsiębiorstwa.

Polecam przeto Panom Naczelnikom (Kierownikom) Urzędów Skarbowych zwrócenie szczególnej uwagi na wszelkie przejawy dowodzące o wzroście aktywności przedsiębiorstw prywatnych i otoczenia tych jednostek wyjątkową opieką i życzliwością.

## W SPRAWIE WYSOKOŚCI STAWEK PODATKU PRZEMYSŁOWEGO OD OBROTU DLA TRANSAKCJI EKSPORTOWYCH SKÓRAMI SUROWYMI

Izba Przemysłowo - Handlowa komunikuje, że okólnikiem z dnia 27.7 1937 r. L. D. V. 37567/4/37 Ministerstwo Skarbu zarządziło, iż od obrotów osiągniętych z eksportu skór surowych, poczynając od dn. 1 lipca 1937 r., mają zastosowanie odpowiednie stawki podatku przemysłowego od obrotu przewidziane w art. 7 ust. 1 pkt. 1-a (względnie pkt. 3-a) ustawy o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 46, poz. 339) w zależności od tego, czy przedsiębiorstwo eksportujące prowadzi księgi handlowe, czy też takich ksiąg nie prowadzi. Izba zaznacza przytym, że równocześnie Ministerstwo Skarbu cofnęło ulgę przyznaną eksporterom skór surowych okólnikiem z dn. 10 maja 1930 r. L. D. V. 3476/4/36 („Zbiór Okólników Ministerstwa Skarbu" str. 127).

## ZWOLNIENIA OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ SPRZEDAŻĄ ZNACZKÓW POCZTOWYCH OD OBOWIĄZKU OPŁACANIA PODATKU PRZEMYSŁOWEGO

Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi komunikuje, że okólnikiem z dn. 27.7. 1937 r. L. D. V. 37568/4/37 Ministerswo Skarbu na podstawie postanowień art. 39 ustawy o państwowym podatku prze-

mysłowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 46, poz. 330), zwolniło osoby nie posiadające zakładów handlowych ani przemysłowych, a zajmujące się sprzedażą znaczków pocztowych od obowiązku opłacania z tego tytułu państwowego podatku przemysłowego, (zarówno w postaci świadectwa przemysłowego jak i podatku od obrotu). Izba zaznacza, że ulga powyższa przysługuje z urzędu (bez składania indywidualnych podań) i obowiązuje poczynając od dn. 1 stycznia 1937 r.

# PORADNIA

*Stały Czytelnik Kielce.*

1. Dochodzimy do wniosku, że prowadzi Pan tzw. **kasę kontowaną, której każda pozycja oprócz treści zawiera nazwę konta (rachunku) księgi głównej, które dana pozycja obciąża albo za którą jest uznana.** Z tej Kasy przenosi Pan do Dziennika pozycje zbiorowo jak —niżej:

Wn Kasa, Ma: 1. Dłużnicy i Wierzyciele — wg Kasy—100, 2. Towary—utarg wg Kasy — 100, 3. Weksle — wpływ wg Kasy 100—razem 300.

Ma Kasa, Wn: 1. Różne wydatki wg Kasy—100, Dłużnicy i Wierzyciele—różnym wg Kasy — 100, łącznie — 200.

**„Kasa kontowana" jest dziennikiem zaszłości gotówkowych** wyodrębnionym z dziennika ogólnego w celu ułatwienia podziału pracy. **Jednocześnie jest ta „Kasa kontowana" kontem Księgi Głównej** dla obrotów gotówkowych. W księdze głównej prowadzi się wprawdzie i w tym wypadku osobne konto kasy, ale to konto zawiera tylko ogólne sumy przychodu z każdego miesiąca, tygodnia lub dnia — bez podania szczegółów.

**Przenoszenie w tych warunkach pozycyj kasy kontowanej do dziennika głównego może nastąpić nawet co tydzień lub co miesiąc — nie co dzień.**

Sysem ten jest uznany w nauce za prawidłowy.

2. Według okólnika LDV 1065/4/34, niedopuszczalne jest stosowanie ulgi podatkowej do transakcji giełdowych łączących zgóry dostawę partiami w kilku terminach (ob. OBP, nr 17, s. 266 — 267).

3. Odpowiedź znajdzie Pan w § 20 Rozp. Wyk. do ustawy o pod. doch.: „W poszczególnym roku podatkowym w zasadzie wymierza się podatek od dochodu, osiągniętego w ostatnim roku kalendarzowym. Jeżeli jednak płatnik prowadzi księgi handlowe lub księgi gospodarcze, a przyjęty przez niego rok operacyjny (gospodarczy) nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, wówczas podatek wymierza się od dochodu osiągniętego w ostatnim roku operacyjnym (gospodarczym) poprzedzającym bezpośrednio rok podatkowy". Zeznanie o dochodzie za rok operacyjny 1936—1937 składa się w r. 1938. Zeznanie o obrocie należy złożyć normalnie, tj. w roku 1938 za cały rok kalendarzowy 1937.

*J. B.*

**Dochód z udziału w spółce z o. o. jest dochodem z kapitałów. Dochód ten o tyle podlega opodatkowaniu, o ile został wypłacony, albo choćby księgowo przeniesiony na rachunek osobisty udziałowca.**

Moment efektywności przychodów z kapitałów podnosi wyrok NTA z d. 1/12 1930, l. rej 2402/28 (OPA, 1932, p. 245), w którym NTA uznał, że nawet uznanie w księgach wierzyciela za odsetki od kapitału nie wyklucza obrony płatnika, nie prowadzącego ksiąg, że odsetki te jako faktycznie nie otrzymane nie stanowią dochodu.

NTA w wyroku z d. 3 kwietnia 1933, l. rej. 4141/31 zajął w interesującej Pana kwestii następujące stanowisko: „Skarżący w odwołaniu kategorycznie zaprzeczył, ażeby podniósł przyznany mu do-

piero 29 kwietnia 1929 do wypłaty zysk bilansowy z tytułu posiadania wszystkich udziałów w przedsiębiorstwie, które jest oddzielną osobą prawną i którego dochód (zysk bilansowy) podlega oddzielnemu opodatkowaniu, niezależnie od opodatkowania dochodu skarżącego jako osoby fizycznej. Poza tym skarżący zarzucił, że władza nie zbadała, czy w ogóle wpłynął do rąk skarżącego przyznany mu zysk bilansowy, oraz, że w myśl art. 13 ustawy o podatku dochodowym tylko faktyczne wpływy z r. 1928 mogą być wzięte za podstawę do wymiaru podatku dochodowego na r. 1929. Skarga zarzuca, że zaskarżona decyzja ogólnikowo tylko zaznacza, że wymiar podatku znajduje uzasadnienie w ustawie, nie rozprawiając się wcale z zarzutami odwołania. Otóż władza II instancji ani z tymi zarzutami się nie rozprawiła, ani nawet, jak widać z akt sprawy, nie nakazała zbadania w księgach nazwanej spółki z ogr. odp., czy osiągnięty w r. 1928 zysk bilansowy został w ogóle wypłacony skarżącemu, jako wyłącznemu udziałowcowi, i kiedy. **Od zbadania zaś i sprawdzenia słuszności tak istotnego zarzutu, jak nieotrzymanie wcale, względnie w r. 1928, przypadającego do wypłaty zysku przedsiębiorstwa przez skarżącego, uzależnione jest w myśl art. 13 powołanej ustawy rozstrzygnięcie zasadności doliczenia podatnikowi, jako osobie fizycznej, sumy przyznanego zysku do podstaw wymiaru podatku na r. 1929.**

Powołanie się w odpowiedzi na skargę władzy pozwanej na zasady buchalterii, które w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych pozwalają uwzględniać również takie przychodowe pozycje, które mają dopiero wpłynąć, a odnoszą się do opodatkowanego okresu rachunkowego, w myśl postanowień art. 13 ustawy o podatku dochodowym i § 18 rozporządzenia wykonawczego, NTA musiał uznać w danej sprawie za nietrafne, gdyż **w rozpoznawanej sprawie chodzi o opodatkowanie faktycznie otrzymanego w r. 1928 dochodu skarżącego, jako osoby fizycznej, a nie o opodatkowanie przedsiębiorstwa pod firmą... które nie przestało być oddzielną jednostką prawną przez to, że wszystkie jego udziały przeszły do jednego udziałowca, a tym samym nie przestało być odzielnym podmiotem podatkowym".**

*Nowy Prenumerator.*

W Pańskim systemie nie ma błędów. Jest on całkowicie prawidłowy. Ograniczamy się jedynie do uwagi, że wprodzenie manka w towarach nie musi być uwidocznione w księdze zasadniczej—na koncie towarów. Jest wystarczające uwidocznienie tego manka w księdze magazynowej. Manko ma wpływ na saldo Rku Towarów pośrednio przez pozycje inwentarza zamknięcia (która jest faktycznie mniejsza o wartość manka).

*Bielsko B.*

Judykaturze w kwestii określenia pojęcia hurtu (partii) poświęcimy miejsce w rubryce „Orzecznictwo w sprawach podatkowych" w numerze następnym.

*Stały Czytelnik.*

W myśl § 76 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku przemysłowym (DURP 1936. p. 649), **przedsiębiorstwa strzeżenia cudzego mienia są zaliczone do II kategorii przedsiębiorstw handlowych.** — Prowadzenie tego rodzaju przedsiębiorstw **nie** jest uregulowane specjalną ustawą.

*M. L. Łódź.*

Okoliczność, że **w prowadzonych przez firmę „A" księgach figuruje transakcja niefigurująca w księgach firmy „B"**, nie jest jeszcze dowodem nieprawidłowości albo nierzetelności ksiąg firmy „B". Dopiero stwierdzenie niezaksięgowania transakcyj dokumentami lub zeznaniami świadków może prowadzić do dyskwalifikacji ksiąg firmy „B". — Dyskwalifikacja ksiąg i nowy wymiar może nastąpić z powodu nowoujawnionych okoliczności nawet po uprawomocnieniu się wymiaru opartego na tychże księgach.

*Stały Czytelnik. A. W.*

**Każda zaszłość księgowawinna być księgowana pod datą, w której nastąpiła. Kolejność dat winna być w księgach bezwzględnie zachowana.** Jeśli zachodzą specjalne okoliczności organizacyjne uniemożliwiające otrzymanie przez księgowego całego materiału do księgowania na czas, **tolerowane jest niewielkie, uzasadnione okolicznościami opóźnienie księgowaniu.** Jeśli do księgowania wkradły się uchybienia przeciwko kolejności dat, należy te uchybienia usunąć znanymi sposobami prostowania zapisów.

*B. G.*

Każdy rok operacyjny stanowi pod kątem widzenia ustawy o podatku dochodowym odrębną całość (art. 13 ustawy o pod. doch.). **Nie ma podstawy do potrącenia z dochodów danego okresu operacyjnego strat odnoszących się do innego okresu, nawet w tym wypadku, o ile straty te nie zostały uwzględnione przy wyprowadzeniu bilansu podatkowego za odnośny okres operacyjny.**

*Buchalter W. N.*

1. **Zwrot towaru dostawcy powinien być księgowany nawet w tym wypadku, jeśli został uskuteczniony w celu zamiany na inny towar.** Przeoczenie zaksięgowania zwrotu można usunąć przez zaksięgowanie tej zaszłości pod bieżącą datą z zaznaczeniem w treści rzeczywistej daty zaszłości.

2 i 3. Nie możemy ocenić prawidłowości systemu ksiąg na zasadzie ich nazw.

4. Księgę towarową można prowadzić tylko wartościowo.

5. Tego pytania nie rozumiemy.

6. „Podanie wszelkich źródeł ustawowych w sprawie księgowości"—jest niewykonalne.

7. Wykrycie aktywu musi powiększyć majątek przedsiębiorstwa,

*Stały Prenumerator O. B. P.*

Nie możemy umieszczać w OBP rzeczy, które są odpowiednie w podręcznikach. — Odpowiedzi w Poradni umieszczamy również w tym celu, ażeby wszyscy zainteresowani Czytelnicy mogli z nich korzystać.



**Wydawca:** Księgarnia Prawnicza, Warszawa, Senatorska 8
**Redakcja:** Warszawa, Zielna 12 m. 7, tel. 245-31
**Administracja:** Warszawa, Senatorska 8, tel. 516-50
Konto P. K. O. 22.308 — Przekaz rozrachunkowy Nr. 176 — Rękopisów nie zwraca się

**Prenumerata** wraz z przesyłką zł. 1.50 miesięcz., 4.50 kwart., 9.— półrocz., 18 rocznie
**Ceny ogłoszeń:** 1 str. zł. 200—1/2 str. zł. 100—1/4 str. zł. 50—1/8 str. zł. 25

Redaktor odpowiedzialny: **Józef Filip Hoppenfeld** Druk. Wydawnicza, Warszawa, Kacza 15